

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

NACRT

**ZAKON
O FINANSIJSKOM POSLOVANJU**

Sarajevo, januar 2014. godine

ZAKON O FINANSIJSKOM POSLOVANJU

I. OPĆE ODREDBE

Predmet Zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se pitanja vezana za osnovna pravila finansijskog poslovanja, obaveze uprave i nadzornog odbora u vođenju poslova privrednog društva kao i poduzimanje mjera na osiguranju likvidnosti, rizik u finansijskom poslovanju, rokovi izvršenja novčanih obaveza privrednih društava i javnih organa, pravne posljedice kašnjenja u izvršavanju novčanih obaveza, ništavost pojedinih odredbi ugovora o poslovnim transakcijama kao i obaveze privrednih društava kod nastanka nelikvidnosti te nadzor privrednih društava i javnih organa.

Pojmovi

Član 2.

U smislu odredbi ovog zakona pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

- 1) „privredno društvo“ (u daljem tekstu: društvo) je pravno lice koje samostalno obavlja djelatnost proizvodnje i prodaje proizvoda i vrše usluge na tržištu radi stjecanja dobiti u skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima, zatim samostalni poduzetnik (obrtnik) koji obavlja privrednu djelatnost u skladu sa Zakonom o obrtu i srodnim djelatnostima („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/09 i 42/11), kao i ugovorni organ iz člana 3. stav 1. tačka c) definirani kao javna preduzeća koja obavljaju neku od djelatnosti propisanu u članu 3. stav 3. Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 49/04, 19/05, 52/05, 94/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09, 60/10 i 87/13), koji su registrovani kao društva kapitala, a poslovanje im je uređeno Zakonom o javnim preduzećima („Službene novine Federacije BiH“, br. 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12).
- 2) „javni organ“ je svaki organ uprave ili javni subjekt definisan u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br: 49/04, 19/05, 52/05, 94/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09, 60/10 i 87/13), osnovan na nivou Bosne i Hercegovine, entiteta, Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, kantona, grada i općine radi obavljanja upravnih, stručnih i drugih poslova koji se zakonom i drugim propisima stavljaju u njihovu nadležnost,
- 3) „finansijsko poslovanje“ čini pribavljanje finansijskih sredstava, upravljanje finansijskim sredstvima te raspoređivanje sredstava finansiranja radi osiguravanja uslova za obavljanje privredne djelatnosti,
- 4) „poslovna transakcija“ predstavlja prijenos sredstava između društava ili između društava i javnih organa u svrhu izmirenja novčanih obaveza koje su nastale po osnovu nabavke roba ili pružanja usluga za novčanu naknadu,
- 5) „pravila poslovno-finansijske struke“ su pravila finansijskog poslovanja uređena posebnim zakonima te druga iskustvena pravila finansijskog poslovanja,
- 6) „novčana obaveza“ je dospjeli iznos glavnice koji je trebao biti plaćen u okviru ugovornog ili zakonskog roka plaćanja, uključujući poreze i druga obavezna davanja navedena u računu ili drugom odgovarajućem zahtjevu za isplatu,
- 7) „likvidnost“ je sposobnost pravovremenog izvršavanja dospjelih novčanih obaveza,

- 8) „adekvatnost kapitala“ je odnos između dugoročnih izvora finansiranja i obima i vrste poslova koju društvo obavlja te rizika kojima je izložen u poslovanju,
- 9) „izvršna isprava“ je odluka, presuda ili zahtjev za plaćanje koje izdaje sud ili drugi nadležni organ, bilo za neposredno plaćanje ili plaćanje u obrocima, a koji povjeriocu omogućuju da naplati svoje potraživanje prema dužniku putem prinudnog izvršenja,
- 10) „finansijsko restrukturiranje“ je postupak koji se provodi na osnovu prihvaćenog plana finansijskog restrukturiranja radi postizanja stanja likvidnosti i solventnosti,
- 11) „kašnjenje s plaćanjem“ označava plaćanje koje nije izvršeno u roku predviđenom ugovorom ili zakonom,
- 12) „kamata za kašnjenje s plaćanjem“ je kamata koja je jednaka visini kamatne stope propisane odredbama Zakona o visini stope zatezne kamate („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/98 i 51/01).

II. OSNOVNA PRAVILA FINANSIJSKOG POSLOVANJA

Primjena odredbi o finansijskom poslovanju

Član 3.

(1) Odredbe ovog zakona odnose se na subjekte definisane kao privredna društva u članu 2. tačka 1. ovog zakona.

(2) Odredbe ovog zakona ne odnose se na finansijske institucije, investicijske fondove i društva za upravljanje investicijskim fondovima, društva za osiguranje i reosiguranje i lizing društva.

(3) Odredbe ovog zakona primjenjuju se na poslovne (komercijalne) transakcije koje su nastale između društava zatim između društava i javnih organa u kojima je javni organ dužnik novčane obaveze kao i na komercijalne transakcije između glavnih izvođača i njihovih dobavljača i kooperanata nastale po osnovu projektovanja i izvođenja javnih radova kao i izvođenje građevinskih radova.

(4) Odredbe ovog zakona ne odnose se na promet ostvaren sa potrošačima u maloprodaji kao i na obaveze koje su predmet stečajnog postupka uključujući i obaveze po osnovu restrukturiranja duga radi povećanja profitabilnosti i troškovne efikasnosti subjekata.

Osnovne obaveze uprave

Član 4.

(1) U smislu odredbi ovoga zakona, uprava je dužna u vođenju poslova društva poduzeti sve potrebne mjere kako bi se osigurala njegova likvidnost.

(2) Uprava je dužna upravljati imovinom i obavezama društva tako da je ono sposobno izvršavati sve svoje dospjele obaveze.

(3) Uprava je dužna osigurati sistemsko praćenje, procjenu i strategiju održavanja, odnosno dostizanja adekvatnog nivoa kapitala u odnosu na vrstu, obim i složenost poslovne djelatnosti koju društvo obavlja i rizike kojima je izloženo ili bi moglo biti izloženo u obavljanju te poslovne djelatnosti.

Osnovne obaveze članova nadzornog odbora

Član 5.

U smislu odredbi ovoga zakona Nadzorni odbor je dužan nadzirati stanje likvidnosti kao i poduzimati adekvatne mjere radi otklanjanja nelikvidnosti društva.

Rizik i upravljanje rizikom

Član 6.

(1) Pod pojmom rizik podrazumijevaju se svi rizici kojima je društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo u poslovanju, a naročito kreditni rizik, tržišni rizik, operativni rizik i rizik likvidnosti.

(2) Kreditni rizik je rizik gubitka uložениh novčanih sredstava zbog zakašnjenja dužnika poduzetnika.

(3) Tržišni rizik je rizik od gubitaka zbog promjene cijena roba, valuta i finansijskih instrumenta ili promjena kamatnih stopa.

(4) Operativni rizik je rizik od gubitka zbog pogrešaka, prekida ili šteta uzrokovanih neadekvatnim internim procesima, licima, sistemima ili vanjskim događajima uključujući rizik izmjena pravnih propisa.

(5) Rizik likvidnosti je rizik gubitka koji može nastati zbog nemogućnosti izvršenja dospjelih obaveza.

(6) S obzirom na obim i vrstu poslova koje društvo obavlja, uprava je dužna osigurati da društvo provodi redovne mjere upravljanja rizikom i u vezi s tim da postupi u skladu s pravilima poslovno-finansijske struke.

(7) Upravljanje rizikom obuhvaća identificiranje, mjerenje ili procjenu te praćenje rizika, uključujući izvještavanje o rizicima kojima je društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo tokom svoga poslovanja.

Upravljanje rizikom likvidnosti

Član 7.

Mjere koje je uprava dužna poduzeti za razvoj i provođenje politike redovnog upravljanja rizikom likvidnosti su:

- 1) redovno praćenje i upravljanje likvidnošću,
- 2) planiranje poznatih i potencijalnih novčanih odliva i priliva s obzirom na redovni tok poslovanja,
- 3) određivanje odgovarajućih mjera za sprečavanje ili otklanjanje uzroka nelikvidnosti i identificiranje drugih mogućnosti.

Praćenje i osiguranje adekvatnosti kapitala

Član 8.

(1) Uprava je dužna poduzeti sve potrebne mjere da društvo raspolaže s dovoljno dugoročnih izvora finansiranja s obzirom na obim i vrstu poslovne djelatnosti.

(2) Uprava je dužna redovno pratiti da društvo ostvaruje adekvatnost kapitala.

(3) Smatra se da je kod društva nastala neadekvatnost kapitala ako mu je na dan sastavljanja finansijskih izvještaja gubitak iz tekuće godine zajedno s prenesenim gubicima dostigao polovinu visine njegovog osnovnog kapitala.

Dužnosti uprave i nadzornog odbora u slučaju neadekvatnosti kapitala

Član 9.

(1) U slučaju kad je kapital društva postao neadekvatan, uprava je dužna da:

- 1) u roku od osam dana analizira uzroke nastanka neadekvatnosti kapitala i predloži mjere potrebne za ostvarenje adekvatnosti kapitala te ih dostaviti nadzornom odboru, koji je dužan o istom dati mišljenje u roku od osam dana od dana prijema.
- 2) počne provoditi mjere iz tačke 1. ovoga stava koje su u njenoj nadležnosti (pronalaženje adekvatnih izvora finansiranja) i za koje je dobila saglasnost.
- 3) odmah sazove skupštinu i predloži provođenje mjera koje su potrebne za ostvarenje adekvatnosti kapitala koje su u njenoj nadležnosti. (npr. smanjenje osnovnog kapitala subjekta radi pokrivanja nepokrivenih gubitaka uz istovremeno povećanje osnovnog kapitala).

(2) Mjere iz stava 1. ovog člana uprava je dužna provesti u roku od 90 dana.

Izvršenje novčanih obaveza

Član 10.

1) Odredbe čl. 10. do 16. ovog zakona odnose se na poslovne transakcije između društava i između društava i javnih organa u kojima je javni organ dužnik novčane obaveze.

(2) Odredbe iz stava 1. ovog člana ne primjenjuju se na novčane obaveze koje su obuhvaćene postupcima Zakona o stečajnom postupku.

Rokovi izvršenja novčanih obaveza u poslovnim transakcijama između društava

Član 11.

(1) U poslovnim transakcijama između društava može se ugovoriti rok izvršenja novčane obaveze do 60 dana.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, ako ne postoje okolnosti iz člana 15. stava 5. ovoga zakona, kod ugovora o robnom trgovačkom kreditu može se ugovoriti u pisanom obliku i duži rok izvršenja novčane obaveze, a koji ni u kojem slučaju ne može biti duži od 360 dana.

(3) Ako ugovorom između društava nije ugovoren rok za izvršenje novčane obaveze, dužnik je dužan, bez potrebe da ga povjerilac na to pozove, izvršiti novčanu obavezu u roku od 30 dana.

(4) Rok za izvršenje novčane obaveze počinje teći od:

1) dana kad je dužnik primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu, ili

2) dana kad je povjerilac ispunio svoju obavezu:

– ako nije moguće sa sigurnošću utvrditi dan prijema računa ili drugog odgovarajućeg zahtjeva za isplatu ili,

– ako je dužnik primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu prije nego je povjerilac ispunio svoju obavezu, ili

3) dana isteka roka za pregled predmeta obaveze, ako je ugovorom ili zakonom predviđen određeni rok za takav pregled, a dužnik je primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu prije isteka toga roka.

(5) Rok za pregled predmeta obaveze iz stava 4. tačke 3. ovoga člana ne može biti duži od 30 dana od dana prijema predmeta obaveze.

(6) Izuzetno, ako je to opravdano posebnim okolnostima, kao što je to npr. posebna priroda predmeta obaveze, ako ne postoje okolnosti iz člana 15. stava 5.

ovoga Zakona, ugovorne strane mogu ugovoriti u pisanom obliku i duži rok od roka iz stava 5. ovoga člana.

Rokovi izvršenja novčanih obaveza u ugovorima između društava i javnih organa

Član 12.

(1) U poslovnim transakcijama između društava i javnih organa u kojima je javni organ dužnik novčane obaveze, može se ugovoriti rok izvršenja novčane obaveze do 60 dana.

(2) Izuzetno, od stava 1. ovoga člana, ako ne postoje okolnosti iz člana 15. stava 6. ovoga Zakona, može se ugovoriti i duži rok izvršenja novčane obaveze, ako je to objektivno opravdano posebnim razlozima i prirodom ugovora, ali ne duži od 90 dana.

(3) Ako ugovorom između društava i javnog organa u kojem je javni organ dužnik novčane obaveze nije ugovoren rok za izvršenje novčane obaveze, dužnik je dužan, bez potrebe da ga povjerilac na to pozove, izvršiti novčanu obavezu u roku od 30 dana.

(4) Rok za izvršenje novčane obaveze iz st. 1., 2. i 3. ovoga člana počinje teći od dana određenog članom 11. stav 4. ovoga Zakona.

(5) U poslovnim transakcijama iz st. 1., 2. i 3. ovoga člana, na rok za pregled predmeta obaveze primjenjuje se odredbe člana 11. stava 5. ovoga zakona.

(6) Rok za pregled predmeta obaveze iz člana 11. stava 6. ovoga zakona mora biti naveden u konkursnoj dokumentaciji.

Posljedice dužnikovog kašnjenja u izvršavanju novčanih obaveza

Član 13.

(1) Ako dužnik zakasni s izvršenjem novčane obaveze, tada duguje povjeriocu, pored glavnice, bez bilo kakve daljnje opomene i kamate za kašnjenje s plaćanjem, pod uslovom da je povjerilac ispunio svoje ugovorne i zakonske obaveze.

(2) Stopa zakonskih kamata na kašnjenje s plaćanjem u poslovnim transakcijama između društava i između društva i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obaveze jednaka je visini stope zatezne kamate propisane zakonom.

(3) U poslovnim transakcijama između društava moguće je ugovoriti drugačiju stopu kamata za kašnjenje s plaćanjem, ali ne veću od stope zakonskih kamata za kašnjenje s plaćanjem iz stava 2. ovoga člana, a koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora. Ako su kamate ugovorene, ali nije određena njihova stopa, obračunavaju se zakonske kamate za kašnjenje s plaćanjem.

Posebna naknada za troškove koji su prouzrokovani povjeriocu zbog dužnikovog kašnjenja u izvršavanju novčane obaveze u poslovnim transakcijama

Član 14.

(1) U poslovnim transakcijama između društava i između društava i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obaveze, ako dužnik zakasni s izvršenjem novčane obaveze, povjerilac ima pravo, bez ikakve daljnje opomene, na posebnu naknadu u iznosu od 100 konvertibilnih maraka.

(2) Povjerilac ima pravo na posebnu naknadu iz stava 1. ovoga člana bez obzira na to je li pretrpio štetu zbog dužnikovog kašnjenja.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovoga člana ni na koji način ne umanjuju, ne ograničavaju niti isključuju pravo povjerioca na naknadu štete, troškove postupka prisilne naplate i ostala prava koja mu pripadaju zbog dužnikovog kašnjenja.

Ništavost pojedinih odredbi ugovora

Član 15.

(1) Ništavna je odredba ugovora iz čl. 11. i 12. ovoga Zakona kojom se isključuje, ograničava ili uslovljava pravo povjerioca na kamate za kašnjenje s plaćanjem ili pravo povjerioca na posebnu naknadu iz člana 14. stava 1. ovoga Zakona.

(2) Ništavna je odredba ugovora iz čl. 11. i 12. ovoga Zakona kojom se određuje datum prijema računa ili drugog odgovarajućeg zahtjeva za isplatu.

(3) Ništavna je odredba ugovora između društava kojom je ugovoren rok izvršenja novčane obaveze duži od 360 dana i odredba ugovora između društva i javnog organa u kojem je javni organ dužnik novčane obaveze kojom je ugovoren rok izvršenja novčane obaveze duži od 90 dana.

(4) Ništavna je odredba ugovora između društva i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obaveze, kojom je ugovoren rok izvršenja novčane obaveze duži od 60 dana, ako to nije objektivno opravdano posebnim razlozima i prirodom ugovora.

(5) Ništavna je odredba ugovora između društava kojom je ugovoren:

1) rok izvršenja novčane obaveze duži od 60 dana,
2) rok za pregled predmeta obaveze duži od 30 dana,
ako na osnovu okolnosti slučaja, a posebno trgovačkih običaja i prirode predmeta obaveze, proizlazi da je takvom ugovornom odredbom, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzrokovana očigledna neravnopravnost u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu povjerioca novčane obaveze.

(6) Ništavna je odredba ugovora između društva i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obaveze, kojom je ugovoren:

1) rok izvršenja novčane obaveze duži od 60 dana,
2) rok za pregled predmeta obaveze duži od 30 dana,
ako na osnovu okolnosti slučaja, a posebno trgovačkih običaja i prirode predmeta obaveze, proizlazi da je takvom ugovornom odredbom, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzrokovana očigledna neravnopravnost u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu povjerioca novčane obaveze.

(7) Ništavna je odredba ugovora između društva i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obaveze, kojom je ugovorena drugačija stopa kamata od stope zakonskih kamata na kašnjenje s plaćanjem.

(8) Utvrđenje ništavnosti ugovornih odredbi iz st. 1. do 6. ovoga člana i ugovornih odredbi o visini stope kamata za kašnjenje s plaćanjem sadržanih u standardizovanim ugovorima, zabrana upotrebe takvih ugovornih odredbi u standardizovanim ugovorima te zabrana upotrebe drugih ugovornih odredbi u standardizovanim ugovorima, kojima se suprotno načelu savjesnosti i poštenja uzrokuje očigledno neravnopravni položaj u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu povjerioca novčanih obaveza, kolektivni je interes povjerilaca novčanih obaveza, radi čije zaštite ovlašteno lice može podnijeti tužbu za zaštitu kolektivnih

interesa i prava u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju pravila parničnog postupka.

(9) Ovlašteno lice iz stava 8. ovoga člana je komorsko i/ili interesno (strukovno) udruženje društava, te svako pravno lice osnovana u skladu sa zakonom koja se u sklopu svoje registrovane ili propisane djelatnosti bavi zaštitom kolektivnih interesa povjerilaca novčanih obaveza zagarantovanih odredbom stava 8. ovoga člana.

Obročna otplata

Član 16.

Ako se u poslovnim transakcijama između društava i društava i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obaveze ugovori obročna otplata, odredbe ovoga Zakona o pravnim posljedicama iz čl. 13 i 14., primjenjuju se na svaki obrok zasebno.

III. OBAVEZE DRUŠTAVA KOD NASTANKA NELIKVIDNOSTI

Nelikvidnost društava

Član 17.

(1) Nelikvidnost, u smislu odredbi ovog Zakona, nastaje kad Društvo ne može u određenom vremenskom periodu izvršavati novčane obaveze koje dospijevaju u tom periodu.

(2) Smatra se da je društvo nelikvidno:

- 1) ako kasni više od 60 dana u izvršenju jedne ili više kratkoročnih novčanih obaveza, čiji iznos prelazi 20% od iznosa njegovih kratkoročnih obaveza objavljenih u godišnjem finansijskom izvještaju za proteklu finansijsku godinu, ili
- 2) ako kasni više od 30 dana sa isplatom plaće u visini ugovorene plaće te plaćanjem pripadajućih poreza i doprinosa koje je dužan obračunati i uplatiti zajedno s plaćom.

Postupanje društava u uslovima nelikvidnosti

Član 18.

(1) Društvo u stanju nelikvidnosti ne smije obavljati nikakva plaćanja osim onih koja su nužna za redovno poslovanje.

(2) Smatra se da su za redovno poslovanje nužna plaćanja za:

- 1) nabavku roba i usluga potrebnih za redovno poslovanje,
- 2) operativne troškove poslovanja (električna energija, voda i dr.),
- 3) plaće radnika,
- 4) porez na dodanu vrijednost, akcize, doprinose za socijalno osiguranje i druge poreze koji od strane dužnika moraju biti obračunati i plaćeni u skladu s propisima,
- 5) troškove postupaka pred javnopravnim organima,
- 6) troškove izrade dokumentacije potrebne za pokretanje i provođenje postupka finansijske konsolidacije i programa restrukturiranja.

(3) Društvo u stanju nelikvidnosti ne smije poduzimati radnje koje bi za posljedicu imale oštećenje ili dovođenje povjerilaca u neravnopravan položaj.

(4) Radnjama iz stava 3. ovoga člana naročito se smatraju: preusmjeravanje novčanih i finansijskih tokova na druga lica, davanje zajma, isplaćivanje akontacije

dobiti ili dobiti, isplaćivanje dividende, obavljanje prijenosa prava na treća lica, naročito na povezana društva.

(5) Društvo je obavezno, najkasnije u roku od 60 dana od nastanka nelikvidnosti, poduzeti mjere finansijskog restrukturiranja radi ponovnog uspostavljanja stanja likvidnosti.

(6) Osim redovnih poslova, iz stava 2. ovoga člana, društvo može poduzimati i druge mjere na osnovu kojih se u skladu s pravilima finansijske struke omogućava da društvo postane likvidno.

IV. NADZOR DRUŠTAVA I JAVNIH ORGANA

Član 19.

(1) U smislu odredbi ovoga zakona finansijskim nadzorom se smatra inspeksijski nadzor nad primjenom odredbi ovog zakona kod subjekata iz člana 2. tač. 1. i 2. ovog zakona (u daljem tekstu: subjekti nadzora), a vrši ga Federalno ministarstvo finansija- Federalno ministarstvo financija-Finansijska policija (u daljem tekstu: nadzorni organ).

(2) Ovlaštena lica za obavljanje nadzora iz stava 1. ovoga člana su inspektori Finansijske policije.

(3) Finansijski nadzor obuhvata uvid u finansijsku, računovodstvenu i ostalu poslovnu dokumentaciju u skladu s predmetom finansijskog nadzora subjekata iz stava 1. ovoga člana.

(4) Finansijski nadzor nad poslovanjem subjekata iz stava 1. ovog člana obavlja se neposrednim nadzorom, odnosno analizom njihove finansijsko - računovodstvene dokumentacije.

(6) Odgovorno lice u subjektima nadzora iz stava 1. ovoga člana ili od nje ovlaštena osoba dužna je sudjelovati u postupku nadzora i na zahtjev ovlaštene osobe nadzornog organa dati na uvid svu potrebnu dokumentaciju.

(7) Odgovorno lice u subjektima nadzora iz stava 1. ovoga člana dužno je omogućiti nesmetano obavljanje nadzora uz osiguranje odgovarajućih uslova rada.

Postupak nadzora

Član 20.

(1) Postupak nadzora nad subjektima iz člana 2. tačka 1. ovoga zakona započinje uručenjem naloga odgovornom licu ili od nje ovlaštenom licu subjekta nadzora.

(2) Nalog iz stava 1. ovoga člana sadrži:

- 1) naziv organa koji ga je izdao, broj i datum akta,
- 2) ime i prezime, odnosno naziv subjekta nadzora iz stava 1. ovoga člana,
- 3) predmet nadzora,
- 4) period koji će biti obuhvaćen nadzorom,
- 5) datum početka nadzora,
- 6) ime i prezime ovlaštenih službenika za provođenje nadzora,
- 7) potpis ovlaštenog lica.

(3) Protiv naloga iz stava 2. ovoga člana prigovor nije dopušten.

(4) Izuzetno od stava 1. ovoga člana, postupak nadzora može započeti i bez uručenja naloga ako:

- 1) odgovorna osoba iz stava 1. ovoga člana očigledno izbjegava uručenje naloga,

2) postoji opravdana bojazan da se neki dokaz neće moći izvesti ili će njegovo izvođenje biti otežano.

Zapisnik o obavljenom nadzoru

Član 21.

(1) U roku od osam radnih dana po obavljenom nadzoru, inspektor će sačiniti zapisnik koji sadrži: naziv organa koji ga je sačinio, broj i datum akta, ime i prezime odnosno naziv subjekta nadzora, pravni i činjenični osnov, mjesto provođenja i vrijeme trajanja nadzora, imena ovlaštenih lica koja su obavila nadzor, period obuhvaćen nadzorom, opis radnji, činjenica i dokaza provedenih u postupku po kojima su utvrđene nepravilnosti.

(2) Na zapisnik o izvršenom nadzoru odgovorno lice subjekta nadzora ima pravo podnijeti prigovor u roku od pet dana, računajući od dana prijema zapisnika.

(3) O prigovoru na zapisnik odlučuje glavni inspektor, u roku od tri dana.

(4) Na osnovu zapisnika, ukoliko postoje elementi prekršaja, izdaje se prekršajni nalog.

Mjere nadzora

Član 22.

(1) U vršenju nadzora nad provođenjem odredbi iz člana 18. ovog zakona nadzorni organ iz člana 19. stav 1. ovog zakona podnosi nadležnom sudu zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka za prekršaje predviđene ovim zakonom.

(2) Nadzorni organ podnosi nadležnom prekršajnom sudu zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka i po prijemu pravosnažnog rješenja o izvršenju koje se odnosi na neizvršene novčane obaveze između društava.

(3) Sudski postupak izvršenja neizmirenih novčanih obaveza, definiranih ovim zakonom, vrši se uz primjenu načela hitnosti postupanja.

(4) Prijedlog o izvršenju koji povjerilac podnosi sudu sačinjava se u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvršni postupak.

(5) Povjerilac u prijedlogu za izvršenje ima pravo da zahtijeva naknadu za kašnjenje u izvršavanju novčane obaveze u iznosu propisanom članom 14. ovog zakona.

Zastara

Član 23.

(1) Prekršajni postupak za prekršaj utvrđen ovim zakonom ne može se pokrenuti nakon isteka roka od tri godine od dana počinjenja prekršaja utvrđenih ovim zakonom.

(2) Zastara prekršajnog postupka se prekida svakom radnjom nadležnog organa radi gonjenja prekršaja. Poslije svakog prekida počinje ponovno teći zastara, ali prekršajni postupak se ne može voditi nakon isteka dvostrukog vremena određenog u stavu 1. ovog člana.

V. KAZNENE ODREDBE

Član 24.

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj društvo koje:

- 1) ne izvrši novčanu obavezu u roku ugovorenom u skladu sa odredbama ovoga Zakona, odnosno u zakonskom roku izvršenja novčane obaveze u skladu sa odredbama ovoga zakona,
- 2) postupa suprotno odredbama člana 18. st. 3., 4. i 5. ovoga zakona, odnosno ako u stanju nelikvidnosti i nesolventnosti obavlja bilo kakva druga plaćanja osim onih nužnih za redovno poslovanje,
- 3) ne postupi u skladu sa članom 18. stav 5. ovog zakona.

(2) Za prekršaj iz stava 1. ovoga člana kaznit će se odgovorno lice društva novčanom kaznom od 1.500,00 do 3.000,00 KM.

(3) Novčanom kaznom od 1.500,00 do 3.000,00 KM kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba subjekta nadzora iz člana 19. stav 1. ovoga Zakona ako:

- 1) odbije sudjelovati u postupku finansijskog nadzora ili odbije postupiti po zahtjevu inspektora kojim se traži na uvid dokumentacija, u skladu sa članom 19. stav 6. ovoga zakona,
- 2) onemogući nesmetano obavljanje finansijskog nadzora ili ne osigura potrebne uslove za obavljanje finansijskog nadzora u skladu sa članom 19. stav 7. ovoga zakona.

(4) Novčanom kaznom od 1.500,00 do 3.000,00 KM kaznit će se za prekršaj odgovorna lica uprave i Nadzornog odbora subjekta nadzora, ako ne postupaju u skladu sa odredbama člana 9. ovog zakona.

(5) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj javni organ iz člana 2. stav 2. ovog zakona koji ne izvrši novčanu obavezu u roku ugovorenom u skladu sa odredbama ovoga zakona, odnosno u zakonskom roku izvršenja novčane obaveze u skladu sa odredbama ovoga zakona.

(6) Za prekršaj iz stava 5. ovoga člana kaznit će se odgovorno lice javnog organa novčanom kaznom od 1.500,00 do 3.000,00 KM.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 25.

(1) Odredbe ovog zakona primjenjuju se na ugovore u poslovnim transakcijama koji su zaključeni nakon početka primjene ovog zakona.

(2) Odredbe ovog zakona primjenjuju se i na poslovne transakcije čija realizacija nije počela prije početka primjene ovog zakona, a koji su zaključeni prije stupanja na snagu zakona.

(3) Poslovna transakcija nije započeta ukoliko nije izvršena isporuka dobara odnosno nije pružena usluga.

Član 26.

Ako nije drukčije određeno ovim zakonom, na obligacione odnose iz ovog zakona primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju obligacioni odnosi.

Član 27.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“, a početak će se primjenjivati nakon isteka šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavi osnov za donošenje Zakona o finansijskom poslovanju je u članu III. 1. tačka c. koji je izmijenjen amandmanima VIII, LXXXIX i CVI i članu IV. A 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine donošenje finansijskih propisa, a Parlament Federacije BiH, uz ostala ovlaštenja predviđena Ustavom, odgovoran je za donošenje Zakona o vršenju dužnosti u federalnoj vlasti.

II. USKLAĐENOST S EVROPSKIM DIREKTIVAMA

Materiju Nacrta Zakona o finansijskom poslovanju u dijelu primarnih izvora prava Evropske unije uređuje Ugovor o funkcionisanju Evropske unije, Treći dio- Politike i unutrašnje djelovanje unije, Glava VII.- Zajednička pravila o tržišnom takmičenju, oporezivanju i usklađivanju zakonodavstava, Poglavlje 3.- Usklađivanje zakonodavstava, član 114. (eng. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, PART THREE - UNION POLICIES AND INTERNAL ACTIONS, TITLE VII - COMMON RULES ON COMPETITION, TAXATION AND APPROXIMATION OF LAWS, Chapter 3 - Approximation of laws, Article 114).

U dijelu sekundarnih izvora prava Evropske unije, prilikom obrađivanja je pravilno identificirano i vršeno djelimično transponiranje odredbi sljedećih izvora:

Direktiva 2011/7/EZ Evropskoga parlamenta i Vijeća od 16. februara 2011. godine o borbi protiv kašnjenja s plaćanjem u poslovnim transakcijama.

Directive 2011/7/EU of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 on combating late payment in commercial transactions Text with EEA relevance (*OJ L 48, 23.2.2011, p. 1–10*) CELEX oznaka: 32011L0007.

Napominjemo da će se donošenjem ovog zakona doprinijeti ispunjavanju obaveza iz čl. 60, 82. i 89. SSP.

Cilj Zakona je da se zakonski uredi izvršenje novčanih obaveza u poslovnim (komercijalnim) transakcijama kao i u transakcijama po osnovu zaključenih ugovora o projektovanju i izvođenju javnih i građevinskih radova, kako bi se osiguralo pravilno funkcioniranje unutrašnjeg tržišta, a time poticala konkurentnost preduzeća, a posebno malih i srednjih preduzeća.

III. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA O FINANSIJSKOM POSLOVANJU

U ovom Zakonu definirani su rokovi izvršenja i posljedica neizvršenja novčanih obaveza, kao i aktivnosti koje društvo treba poduzeti nakon što postane nesposobno izvršavati novčane obaveze u propisanim rokovima plaćanja. Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa odredbama Direktive 2011/07/EU Evropskog parlamenta i Vijeća Evrope od 16. februara 2011. godine o suzbijanju zakašnjenja s plaćanjem u trgovačkim ugovorima (SL 048, P. 0001 – 0010, 23. 2. 2011.).

Ovaj Zakon uređuje finansijsko poslovanje društava i javnih organa, rokove izvršenja novčanih obaveza i pravne posljedice zakašnjenja s izvršenjem plaćanja, koje su nastale na osnovu ugovora koje pravna lica sklapaju između sebe ili sa javnim organima u obavljanju djelatnosti koje čine predmet poslovanja barem jednoga od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti, kao i poslovanje i obaveze pravnih lica u uslovima nelikvidnosti, a zatim i finansijsko poslovanje po osnovu ugovora sklopljenih između društava i javnih organa.

Većina roba i usluga privrednih subjekata se isporučuje drugim subjektima i javnim organima na unutrašnjem tržištu i po tom osnovu mnoga plaćanja u tim komercijalnim transakcijama između društava ili između društava i javnih organa se ne plaćaju u rokovima kako je navedeno u potpisanim ugovorima, odnosno obaveze po isporukama roba i usluga se plaćaju nakon isteka ugovorenog roka što negativno utječe na likvidnost i solventnost društava i komplikuje finansijsko upravljanje subjekata. To također utječe na konkurentnost i profitabilnost subjekata, a naročito kada subjekt traži vanjsko finansiranje. Kašnjenje u plaćanju ima negativne efekte na poslovanje subjekata i dovodi do povećanja rizika koji se značajno povećava u periodima privrednih kriza kada je finansiranje odnosno plaćanje otežano.

Posebno se važnim smatra uvođenje pravila ponašanja za uprave i nadzorne odbore društava koji su u vođenju poslova društva dužni poduzeti sve potrebne mjere kako bi se osigurala njegova likvidnost, a zatim i osiguralo sistemsko praćenje, procjena i strategija održavanja, odnosno dostizanja adekvatnog nivoa kapitala u odnosu na vrstu, obim i složenost poslovne djelatnosti koju društvo obavlja kao i rizike kojima je izloženo ili bi moglo biti izloženo u obavljanju te poslovne djelatnosti.

Imajući u vidu da Direktiva 2011/7/EU dopušta da se u nacionalnom pravu zadrže ili usvoje odredbe koje bi za povjerioce novčanih obaveza bile povoljnije od rješenja predviđenih tom Direktivom, predložene su odredbe kojima bi se postigao viši stepen zaštite povjerilaca novčanih obaveza od onoga predviđenog Direktivom.

Razlog zbog kojeg se sa Direktivom nisu u potpunosti harmonizirali rokovi ispunjenja novčanih obaveza u ugovorima između društava, na način da se predvidi jedinstveni zakonski rok izvršenja novčane obaveze koji se ne bi mogao valjano produžiti ugovorom, dat je u preambuli Direktive koja navodi da mogu postojati okolnosti u kojima su ugovornim stranama nužni duži rokovi izvršenja novčane obaveze, kao što je to na primjer slučaj kada društvo želi drugoj ugovornoj strani odobriti duži period plaćanja tj. dati kredit. U ekonomskom smislu, kredit je oblik kratkoročnog finansiranja poduzetnika i javne institucije koji podrazumijeva odgodu plaćanja novčane obaveze za dan koji dolazi nakon proteka određenog vremenskog perioda od dana kada je roba isporučena ili usluga pružena.

S obzirom na to da kredit ima pozitivne učinke i na mikro i na makro nivou, Direktiva 2011/7/EU nastoji ne ograničavati slobodu ugovaranja te ugovaranje roka novčane obaveze dužeg od 60 dana.

Odredbe zakona koje daju mogućnost ugovaranja dužeg roka izvršenja novčane obaveze i njegovog vezivanja za instrumente osiguranja potraživanja,

sigurno predstavlja efikasno sredstvo ublažavanja negativnih efekata mogućih zloupotreba slobode ugovaranja kroz ugovaranje neopravdano dugih rokova izvršenja novčanih obaveza, a takvo rješenje nije suprotno zahtjevima Direktive 2011/7/EU, jer se njime postiže viši nivo zaštite povjerilaca novčanih obaveza, što je Direktivom dopušteno.

Namjera predlagača ove odredbe je osigurati povjerioca novčane obaveze od negativnih efekata dužeg roka izvršenja novčane obaveze na način da u slučaju ugovaranja dužeg roka povjeriocu stoji na raspolaganju efikasno sredstvo osiguranja, ali i ostvarenja njegove potraživanja.

Pravni učinci kašnjenja s izvršenjem novčane obaveze koje su, prema Direktivi 2011/7/EU, obavezni predvidjeti u nacionalnim zakonima su:

- osiguranje nastanka zakonskog prava povjerilaca na kamate zbog kašnjenja dužnika s izvršenjem novčane obaveze,
- prava povjerioca na posebnu naknadu za troškove prouzrokovane kašnjenjem dužnika te osiguranje prava povjerioca na naknadu razumnih troškova prouzrokovanih kašnjenjem dužnika.

Direktiva 2011/7/EU svojim odredbama obavezuje da se, u slučaju dužnikova kašnjenja u izvršenju novčane obaveze, u domaćim zakonima, pored prava povjerilaca na zatezne kamate, predvidi i pravo povjerioca na posebnu naknadu u fiksnom iznosu od najmanje 40 EUR-a koja dopijeva u trenutku dužnikova kašnjenja u izvršenju novčane obaveze, a za šta nije potrebno povjeriočevo slanje posebne opomene dužniku kojom bi se dužnik pozvao na plaćanje ove posebne naknade.

Svrha posebne naknade predviđene Direktivom je naknada paušalnih troškova koji su povjeriocu prouzrokovani dužnikovim kašnjenjem plaćanja i to onih povjeriočevih vlastitih troškova koji se odnose na administrativne i interne troškove povezane s naplatom potraživanja kao što su npr. troškovi eventualnih opomena slanih dužniku, troškovi kancelarijskog materijala, troškovi telefonskih razgovora kojima se dužnika pozivalo na plaćanje novčane obaveze i slični troškovi.

Posebna naknada za troškove prouzrokovane kašnjenjem dužnika u paušalnom iznosu predviđena Direktivom 2011/7/EU odnosi se samo na administrativne i druge interne troškove prouzrokovane povjeriocu, a ne i na druge izdatke koji su povjeriocu nastali zbog dužnikova kašnjenja u vezi s naplatom povjeriočevog potraživanja prema dužniku, kao što su to izdaci nastali angažovanjem advokata ili društva specijaliziranog za naplatu potraživanja.

Nadalje, Direktiva 2011/7/EU bi trebala zabraniti zloupotrebu slobode ugovaranja na štetu povjerioca. Posljedično, ako bi ugovoreni uslovi ili postupci vezani uz datum ili period plaćanja uglavnom služili dužniku za pribavljanje dodatne likvidnosti na teret povjerioca, takvi ugovoreni uslovi bi se smatrali nepravednim za povjerioca. Stoga je obavezno osigurati postojanje prikladnih i djelotvornih mjera za sprečavanje kontinuirane upotrebe ugovornih odredbi koje su izrazito nepoštene u smislu Direktive. U tu svrhu se propisuje pravo na zaračunavanje kamate i pravo na naknadu administrativnih troškova kao mjere suzbijanja kašnjenja s plaćanjem koje se odnose na sprečavanje zloupotrebe slobode ugovaranja na štetu povjerilaca.

Isto tako Direktiva daje mogućnost ugradnje u domaće zakonodavstvo i odredbi da udruženja koja su ovlaštena predstavnicima pravnih lica i udruženja s legitimnim interesom za predstavljanje pravnih lica, omoguće pokretanje odgovarajućih postupaka pred sudovima ili nadležnim upravnim tijelima radi

utvrđivanja da su ugovorne odredbe ili prakse izrazito nepoštene u smislu odredbi Direktive, a sve u cilju kako bi sudovi i nadležna upravna tijela mogli primijeniti prikladna i djelotvorna sredstva za sprečavanje njihove kontinuirane upotrebe.

Zbog suzbijanja kašnjenja u plaćanju, zakonom su predviđene i odredbe o nadzoru, postupku nadzora, mjerama nadzora kao i prekršajne odredbe. Ove odredbe imaju za cilj da se, uz povećanje pravne sigurnosti poboljšava finansijska disciplina i uvede red u izvršavanje obaveza plaćanja u ugovornim odnosima subjekata.

IV. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Članom 1. Zakona uređuju se pitanja vezana za osnovna pravila finansijskog poslovanja, obaveze uprave i nadzornog odbora u vođenju poslova društva kao i poduzimanje mjera na osiguranju likvidnosti, rizik u finansijskom poslovanju, rokovi izvršenja novčanih obaveza društava i javnih organa, pravne posljedice kašnjenja u izvršavanju novčanih obaveza, ništavost pojedinih odredbi ugovora o poslovnim transakcijama kao i obaveze društava kod nastanka nelikvidnosti te nadzor društava i javnih organa.

Članom 2. definiraju se pojedini pojmovi i njihovo značenje u smislu ovog zakona.

Član 3. definira subjekte na koje se odnose odredbe ovog zakona, kao i predmet na koji se odnose, tj određuje da se odredbe ovog zakona primjenjuju na poslovne (komercijalne) transakcije koje su nastale između društava zatim između društava i javnih organa u kojima je javni organ dužnik novčane obaveze kao i na komercijalne transakcije između glavnih izvođača i njihovih dobavljača i kooperanata nastale po osnovu projektovanja i izvođenja javnih radova kao i izvođenje građevinskih radova.

Članom 4. određene su osnovne obaveze uprave društva u smislu poduzimanja potrebnih mjera kako bi se osigurala likvidnost društva.

Član 5. propisuje osnovne obaveze članova nadzornog odbora u smislu nadziranja likvidnosti društva i poduzimanja adekvatnih mjera zbog otklanjanja nelikvidnosti društva.

Član 6. definira rizik u poslovanju društva, kao i vrste rizika (kreditni, tržišni, operativni i rizik likvidnosti) te upravljanje rizikom kroz identificiranje, mjerenje i praćenje rizika.

Članom 7. uređeno je upravljanje rizikom likvidnosti.

Član 8. navodi mjere koje je uprava dužna poduzeti u pogledu praćenja i osiguranja adekvatnosti kapitala.

Član 9. propisuje dužnosti uprave i nadzornog odbora u slučaju neadekvatnosti kapitala, kao i način i rok provođenja istih.

Član 10. određuje poslovne transakcije na koje se odnose date odredbe.

Član 11. definira rokove izvršenja novčanih obaveza u poslovnim transakcijama između društava te rok za pregled predmeta obaveze, kao i mogućnost produženja navedenog roka.

Član 12. uređuje rokove izvršenja novčanih obaveza u ugovorima između društava i javnih organa.

Član 13. određuje posljedice dužnikovog kašnjenja u izvršavanju novčanih obaveza u smislu preuzimanja obaveze vraćanja kamata za kašnjenje s plaćanjem koje ne mogu biti niže od stope zakonskih kamata za kašnjenje s plaćanjem.

Član 14. definira posebnu naknadu za troškove koji su prouzrokovani povjerioci zbog dužnikovog kašnjenja u izvršavanju novčane obaveze u poslovnim transakcijama.

Članom 15. uređena je ništavnost pojedinih odredbi ugovora.

Članom 16. propisana je mogućnost ugovaranja obročne otplate u poslovnim transakcijama između društava i društava i javnog organa u kojima je javni organ dužnik.

Član 17. definira nelikvidnost društava.

Član 18. uređuje postupanje društava u uslovima nelikvidnosti u smislu zabrane plaćanja osim onih plaćanja koja su nužna za redovno poslovanje društva.

Član 19. definira finansijski nadzor i vršioce nadzora.

Član 20. određuje postupak nadzora, odnosno započinjanje postupka nadzora, putem uručenja naloga odgovornom licu društva, kao i sadržaj naloga.

Član 21. propisuje sadržaj zapisnika o nadzoru, rok za sačinjavanje zapisnika o nadzoru te dalje postupanje u vezi sa sačinjenim zapisnikom o nadzoru.

Član 22. određuje mjere nadzora.

Član 23. propisuje uslove zastare za pokretanje prekršajnog postupka.

Član 24. propisuje kaznene odredbe.

Čl. 25. i 26. propisane su prelazne i završne odredbe.

Članom 27. određen je dan stupanja na snagu ovog zakona i početak njegove primjene.

V. POTREBNA SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovog Zakona nije potrebno osigurati posebna sredstva u budžetu Federacije BiH